Ulkoministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2019-00551

POL-30 Lahti Eeva(UM) 29.05.2019

Asia
Ulkoasiainneuvosto (kauppaministerit) 27.5.2019, Bryssel

Kokous
27.05.2019

WTO:n uudistaminen ja neuvottelut: annettiin tuki komission aktiiviselle työlle. EU:n johtorooli uudistuksissa on tärkeä. Riitojenratkaisun valituselimen pattitilanteen ratkaisu säilyy prioriteettina. Yhdysvaltojen sitouttaminen on vaikeaa, mutta työtä on jatkettava. Kolmikantayhteistyö kantaa hedelmää, vaikkakin rajoitetusti. Myös Kiinan olisi ryhdyttävä sanoista tekoihin. Sähköisen kaupan lisäksi korostettiin muita useanvälisiä neuvotteluprosesseja ja monenvälisissä kalastustukineuvotteluissa etenemistä. Kehitysmaiden erityis- ja erilliskohteluun on löydettävä ratkaisu.

EU–Yhdysvallat kauppasuhteet: Haasteet EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteissa jatkuvat. Ilmaistiin laaja tuki komission työlle. Neuvottelut teollisuustuotteiden tulleista ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnista tulisi aloittaa pian. EU:n autojen vientiä ei voida pitää uhkana Yhdysvaltojen kansalliselle turvallisuudelle ja Airbus/Boeing-kiistassa tulisi pyrkiä neuvotteluratkaisuun. Kaikkien ratkaisujen on oltava WTO-sääntöjen mukaisia.

EU–Vietnam vapaakauppasopimus (FTA) ja investointisuojasopimus (IPA): tavoitteena molempien sopimusten hyväksyntä kesäkuun lopussa. Osa jäsenmaista toivoi sopimusten nopeaa allekirjoitusta, muutamilla jäsenmailla vielä varaumia.

Suomea kokouksessa edusti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen.

1. Maailman kauppajärjestö WTO:n uudistaminen ja neuvottelut

Komissio totesi monenkeskisen kauppajärjestelmän olevan uhattuna, nykytilanteesta ei saa tulla uusi normaali. EU on jatkanut aktiivista vaikuttamista sääntöihin perustuvan kauppajärjestelmän turvaamiseksi. Yhdysvallat ei kuitenkaan ole osoittanut sitoutumista. Myös Kiinan olisi ryhdyttävä sanoista tekoihin.

Riitojenratkaisun valituselimen halvaantuminen vuoden lopussa näyttää entistä todennäköisemmältä. EU on yrittänyt vastata ehdotuksillaan Yhdysvaltojen esittämiin huoliin, mutta Yhdysvallat ei ole liikkunut kannoissaan. EU tukee ns. Walkerin fasilitointiprosessia valituselimen pattitilanteen ratkaisemiseksi, mutta jatkaa myös itsenäisesti ratkaisujen löytämistä. Komissio esitteli uuden lähestymistavan, jonka avulla voitaisiin turvata kaksiportainen riitojenratkaisu väliaikaisesti, jos ja kun valituselin lakkaa toimimasta vuoden lopussa. EU:lle on tärkeää, että riitojenratkaisujärjestelmän on oltava myös tulevaisuudessa itsenäinen, kaksiportainen ja sen päätösten sitovia. Vaarana on

riitojenratkaisujärjestelmän romahtaminen, ellei nykyiselle pattitilanteelle tehdä jotain. Annettiin tuki komission ajatuksille.

OECD-ministerikokouksen (22.-23.5.) yhteydessä kauppakomissaari Malmström tapasi Yhdysvaltojen USTR Lighthizerin ja Japanin kauppaministeri Sekon. Ns. kolmikantaprosessissa saavutettiin jonkin verran edistystä. Saatiin osittaista selvyyttä siihen, millaisilta teollisuustukien uudet säännöt voisivat näyttää. Teknologian pakkosiirtoja koskevat keskustelut eivät ole kolmikannassa vielä edenneet. Yhdysvallat haluaa hoitaa asiaa kahdenvälisesti Kiinan kanssa. EU:lle olisi tärkeä ymmärtää Yhdysvaltojen tavoitteet. Keskusteluja jatketaan teknisellä tasolla. Seuraava ministeritason tapaaminen pidetään syksyllä.

OECD:n ministerikokouksen yhteydessä pidettiin myös WTO:n mini-ministerikokous, johon osallistui 38 maata, ml. EU. Kokouksen pääpaino oli kalastustuissa. Mini-ministerikokouksessa keskusteltiin myös useanvälisistä aiheista, so. sähköisestä kaupasta, palveluiden kotimaisesta sääntelystä ja investointien helpottamisesta. Palveluiden kotimaisesta sääntelystä 58 maata antoivat yhteisjulistuksen tavoitteenaan saada konkreettisia neuvottelutuloksia seuraavaan ministerikokoukseen (MC12) mennessä. Kehitysmaiden erityis- ja erilliskohtelu nousi Pariisissa niin ikään esille. EU tukee Norjan aloitetta, ml. tapauskohtainen harkinta ja kaikkein vähiten kehittyneimpien maiden aseman turvaaminen.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa komission toimintalinja sai vahvan tuen. Huolissaan oltiin riitojenratkaisun valituselimen kohtalosta. Pyrkimyksiä Yhdysvaltojen sitouttamiseksi on jatkettava, mutta samalla pyrittävä turvaamaan EU:n edut. Kehityskysymyksissä komission näkemykset tapauskohtaisesta harkinnasta saivat niin ikään laajan tuen. Kiina on pidettävä keskusteluissa mukana. Edistystä on saavutettava kalastustukineuvotteluissa. Sähköisen kaupan neuvottelumandaatin hyväksymistä kiiteltiin laajalti ja toivottiin EU:n ottavan johtavan aseman neuvotteluissa. Monet kokivat, että vapaat tietovirrat ovat keskeinen osa sähköisen kaupan neuvotteluja. Osa jäsenmaista nosti esiin, että EU:n henkilötietosuojaa koskevat kysymykset on syytä huomioida tarkkaan tulevissa neuvotteluissa. EU:n on oltava aktiivinen myös uusien sääntöjen kehittämisessä, erityisesti kolmikantayhteistyö on tärkeää.

Suomi käytti horisontaalisen puheenvuoron korostaen WTO:n säilyttämisen tärkeyttä, painottaen EU:n johtoasemaa WTO:n modernisoinnissa ja toimivan ratkaisun löytämisen tarvetta valituselimen kriisiin. Yhdysvallat täytyy saada sitoutettua uudelleen, vaikka tehtävä ei ole helppo. EU:n yhtenäisyys on tärkeää. Monista kansainvälisen kaupan haasteista huolimatta, ei pidä unohtaa positiivista kehitystä muissa EU:n neuvotteluprosesseissa. EU:n kilpailukyvyn turvaamiseksi on jatkettava aktiivista työtä. Tämä on olennaista niin eurooppalaisten yritysten kuin EU:n yleisen uskottavuudenkin kannalta.

Vastauspuheenvuorossaan komissio totesi WTO:n kriisin olevan valituselimen kriisiä suurempi. Edistystä tarvitaan kaikissa WTO:n perustoiminnoissa (riitojenratkaisu, sääntöjen luominen ja neuvottelut). Kehitysmaiden erityis- ja erillisasemaan on löydettävä ratkaisu. Ei ole hyväksyttävää, että 2/3 jäsenkunnasta luokittelee itsensä kehitysmaaksi. Tärkeää on turvata kaikkein köyhimpien asema. Lopuksi vielä painotettiin yhdellä äänellä puhumisen tärkeyttä.

2. EU-Yhdysvallat kauppasuhteet

Komissio totesi rakentavia keskusteluja käydyn Yhdysvaltojen kanssa eri tasoilla, mutta haasteet kauppasuhteissa jatkuvat. Valtiontukia ja pakotettua teknologiansiirtoa koskeva EU-Japani-Yhdysvallat kolmikantayhteistyön jatkuminen on Yhdysvalloille tärkeää. Yhdysvaltojen päätöksellä poistaa teräksen ja alumiinin lisätullit Kanadalta ja Meksikolta on vaikutusta EU:iin, jolla tullit ovat edelleen voimassa. EU:lle rohkaiseva signaali on, että Kanada ja Meksiko onnistuivat torjumaan Yhdysvaltojen vaatimukset vapaaehtoisista vientirajoituksista.

On epävarmaa, onko Yhdysvalloilla valmiutta aloittaa EU:n kanssa neuvotteluja teollisuustuotteiden tulleista. Osapuolten neuvottelumandaatit ovat kaukana toisistaan ja Yhdysvallat on vaatinut maatalouden sisällyttämistä sopimukseen, mihin EU ei voi suostua. EU on tehnyt kaiken voitavan Trumpin ja Junckerin heinäkuun julkilausuman puitteissa. Julkilausumasta kiinni pitäminen on EU:lle tärkeää. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa saatetaan päästä nopeammin eteenpäin Yhdysvaltojen kanssa. Yhdysvaltojen kanssa on käyty paljon keskustelua myös muista sääntelykysymyksistä. Yhdysvallat on osoittanut toistaiseksi hyvin vähän joustavuutta EU:n vaatimuksille.

Presidentti Trump ilmoitti 17.5. katsovansa autoraportin pohjalta, että autotuonti EU:sta ja Japanista on uhka Yhdysvaltojen kansalliselle turvallisuudelle. USTR:llä on 180 päivää aikaa neuvotella EU:n ja Japanin kanssa, minkä jälkeen tuontirajoitukset ml. autotullit ovat mahdolliset. EU on painottanut, ettei sen vienti uhkaa Yhdysvaltojen kansallista turvallisuutta, eikä se hyväksy vapaaehtoisia, WTO-sääntöjen vastaisia rajoituksia. EU on valmis keskustelemaan autotulleista teollisuustuotteiden tulleja koskevan mandaatin pohjalta. Valmiudet WTO-sääntöjen mukaisiin tasapainottaviin toimiin ovat olemassa, jos Yhdysvallat asettaa yksipuolisia toimia EU:a vastaan.

Airbus/Boeing-kiistoissa WTO:n valituselin on todennut sekä Yhdysvaltojen että EU:n syyllistyneen WTO-sääntöjen vastaisten tukien myöntämiseen. Kiistat ovat välimiesmenettelyssä, joka päättää mahdollisten vastatoimien tason. Molempien osapuolten intresseissä pitäisi kuitenkin olla neuvotteluratkaisu.

Jäsenmaan ilmaisivat laajasti tukensa komission työlle. Tilanne EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteissa on huolestuttava ja eskalaatiota on vältettävä. EU:n on osoitettava olevansa valmis vastaamaan Yhdysvaltojen yksipuolisiin toimiin, mutta kaikkien ratkaisujen on oltava WTO-sääntöjen mukaisia. Dialogia tulee haasteista huolimatta pitää yllä, sillä Yhdysvallat on EU:lle tärkeä ja strateginen kumppani. EU:n tulisi keskittyä positiivisen agendan rakentamiseen. Myös Yhdysvalloilta toivotaan positiivista viestiä suhteiden tulevaisuudesta. Hallinnon lisäksi suhteita tulisi vahvistaa laajemmin esimerkiksi kongressiin. Erityisen tärkeää on, että EU pysyy yhtenäisenä.

Puheenvuoroissa tuettiin teollisuustuotteiden tulleja ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevien neuvottelujen pikaista aloittamista. Neuvottelut tulee käydä mandaattien puitteissa, eikä niihin saa sisällyttää Yhdysvaltojen vaatimuksista huolimatta maataloustuotteita. Yhteistyön tulee yleisesti pohjautua heinäkuun julkilausumaan. Jäsenmaat olivat yhtä mieltä siitä, ettei EU:n autojen vientiä voida pitää uhkana Yhdysvaltojen kansalliselle turvallisuudelle ja vastustivat vapaaehtoisia viennin rajoituksia. Airbus/Boeing-kiistassa tulisi pyrkiä neuvotteluratkaisuun. Mahdollisten vastatoimien vaikutukset ylettyvät ilmailusektoria laajemmalle, muun muassa maatalouteen. Yrityksiä tulisi valistaa mahdollisten autotullien, Helms-Burtonin lainsäädännön aktivoimisen ja Airbus/Boeing-kiistojen vaikutuksista.

Komissio kiitti jäsenmaita saamastaan tuesta ja totesi olevansa kaikesta huolimatta optimisti. Komissio jatkaa yhteydenpitoa ja työtä Yhdysvaltojen kanssa. Valkoiselle talolle, kongressille sekä yrityssektorille on tärkeää viestiä kauppasuhteiden eskalaation seuraamuksista. Jäsenmaat pidetään hyvin tiedotettuina. Tällä hetkellä ei neuvotella laajasta kauppasopimuksesta, mutta pienetkin edistysaskeleet kaupassa hyödyttävät molempia osapuolia. Yhdysvalloille painotetaan, että Airbus/Boeing-kiistassa neuvotteluratkaisu on paras tapa edetä. EU on tehnyt selväksi, että välimiesratkaisun jälkeen sillä on edellytykset vastata Yhdysvaltojen toimiin. Tilanteen eskaloitumista halutaan välttää.

3. EU-Vietnam vapaakauppasopimus (FTA) ja investointisuojasopimus (IPA)

Todettiin tavoitteen olevan, että molemmat sopimukset voitaisiin allekirjoittaa vielä nykyisen puheenjohtajan kaudella. Allekirjoittaminen lähettäisi vahvan viestin muille alueen maille ja laajemminkin.

Komissio totesi tehneensä paljon töitä, jotta Vietnam-sopimusten hyväksymisessä voitaisiin edetä. Vietnamin kanssa on käyty säännöllistä dialogia niin ihmisoikeuksista kuin työelämänoikeuksistakin. Vietnam on oikealla tiellä, vaikka työtä on paljon jäljellä. Vietnam on muuttamassa työlainsäädäntöään, joka saataneen hyväksyttyä lokakuussa tai viimeistään toukokuussa 2020. Komissio seuraa kehitystä yhdessä ILO:n kanssa. Vietnam on myös antanut aikataulun kolmen puuttuvan ILO-sopimuksen (98, 105 ja 87) hyväksymiseksi. Sidosryhmiä on konsultoitu.

Komissio on vakuuttunut, että vapaakauppasopimus auttaa Vietnamia pysymään sitoutuneena uudistuksiin. Tärkeää on tukea Vietnamia uudistusten tiellä. Paras tapa uudistusten aikaan saamiseksi on kauppasopimuksen solmiminen.

Osa puheenvuoron käyttäneistä maista toivoi sopimusten nopeaa allekirjoittamista. Osalla jäsenmaista olivat vielä kansalliset hyväksymismenettelyt kannan muodostamiseksi kesken, erityisesti koskien investointisuojasopimusta.

Suomen edustajat

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen sekä virkamiesvalttuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	kauppa ja investoinnit, UAN Ulkoasiainneuvosto, vapaakauppasopimusneuvottelut, WTO, Yhdysvallat, Vietnam
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM